

Галина Білик

НЕЗРАДЛИВА МУЗА ВОЛОДИМИРА МИРНОГО

Рецензія на поетичну збірку: **Мирний В. С. Катарсис : поезії / Володимир Мирний. – Полтава : Дивосвіт, 2017. – 76 с.**

Володимир Мирний (1935) – чи не найбільший мрійник у сучасній літературі Полтавщини. Навіть щедро посріблений роками, він дитинно чистий у творчості, з позицією максималіста, який розмірковує про життя за найвищими стандартами ідеального. Утім особливо віддані митцеві читачі, а таких у нього немало, давно розпізнали в далеко не наївному «сивочолому юнакові» пильно наведеного до реальності філософа, якому у творчому пошуку відкрилася істина – така ж проста, як і весь світ для тих, хто вміє бачити сутність речей. І поезія, і проза письменника несуть залюбленим у його слово глибоко вивірені ідейні постулати – вбрані в образно-поетичну форму уроки духовності, крупини життєвого досвіду й інтелектуального пізнання майстра пера.

Нова книга «Катарсис» – із цієї ж високої (сказати б, класичної, універсумної, божественно-олімпійської, натхненної музою) стильової парадигми, що засвідчує вже перший її вірш:

Як хочеться мені в усьому чистоті –
У помислах, в ділах, у слові і в усмішках,
Щоб в небеса рости, щоб серцем процвісти!
Хоч я, братове, й сам, їй-Богу, не безгрішний.

Як он даль встає синіюча, густа!
Як світяться поля! Як білим вишням тихо!
В усьому доброта, в усьому чистота.
І тільки рід людський печаллю й гнівом диха.

І тільки рід людський, мов п'яниця в гульні,
Хитається й кричить, і корчиться, і стогне.
І вже сивіє даль в тривожній тишині,
І чорно сніг мете, і цвіт вишневий сохне.

Та я Людина есмь. Я лину до мети.
Я прагну оновить цей світ прекрасно-грішний.
Тому і хочу я в усьому чистоті –
У помислах, в ділах, у душах і в усмішках.

(«Прагнення»)

Ліричний герой цієї поезії, як і всієї збірки, прагне «вирватися» (це слово не раз подибуємо у віршах) із тенет зла в численних його проявах – у простір етики-й-естетики, у вимір доброти, краси, радості й гармонії, що у своїй процесуальності традиційно художньо моделюється через поняття катарсису. На початку книги письменник тлумачить цей давньогрецький термін – за Платоном, як визволення душі від тілесності; за Аристотелем, як очищення людських помислів засобом мистецького впливу; наводить близькі йому роздуми автори-

тетних мислителів-культурників – Марка Аврелія, Й. В. Гете, Т. Шевченка, котрі радять кожному з нас оберігати вічне в собі – душу, не скупитися говорити мовою серця. А звідси зрозуміло, чому одухотвореному alter ego поета – недостатньо самому визволитися з рутини життя: він хоче врятувати й інших – ближніх, одноплемінників, а то й усе людство. У цьому – і головний посыл автора читачеві, котрий, розгортаючи книгу, відчувається на порозі величного храму Софії й очікує від літератора небуденного плоду-слова, що стане поживою для його думки і сприятиме інтелектуальному рухові – услід за «голосом» тексту – назустріч очисному світлу.

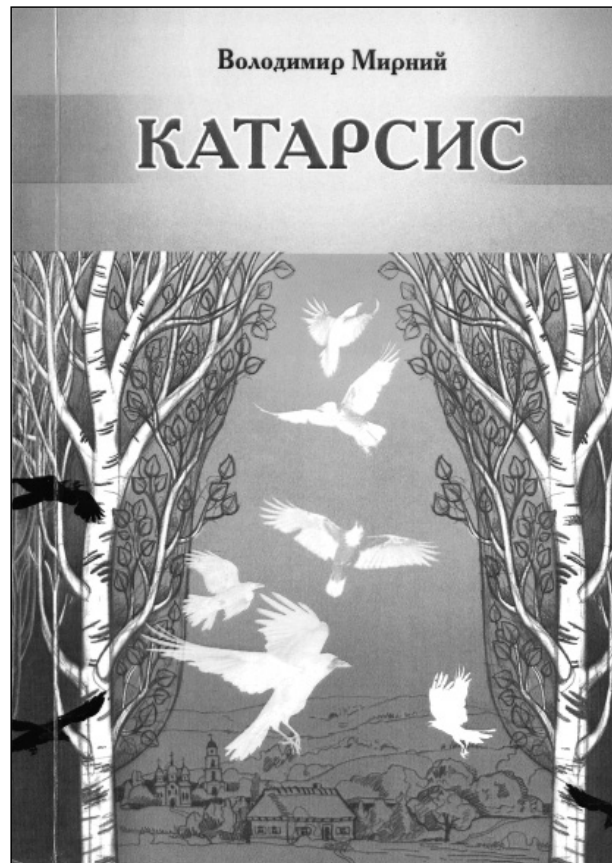
Напевно, Володимир Мирний свідомо вмістив у збірці вісімдесят творів – це тонко символізує його поважний вік і перейдені кола життєві, врожаї творчого досвіду.

Поезії впорядковані в шість розділів, із яких «Катарсис» (однойменний із книгою) – знак високої душевної зрілості суб'єкта мовлення в сьогоденні – іде першим: на матеріалі історії та сучасності, засобом поетичної візії, саморефлексії, роздумів над побаченим, почутим, прочитаним, ув'язуючи в один вузол давню козацько-чумацьку волю до життя й героїку та новітні «майдани», пролиту кров Небесної Сотні й воїнів АТО, письменник з'ясовує реципієнтам (краянам, українцям, землянам) усю складність на позір нескінченної боротьби духа з плоттю, нерідко – і його полонення марнотою матеріального, мізерією, суєтою, пихою знедуховлених. Він турбується тим, як «зберегти в собі дитину», котра «світ кладе на чисте серце»; риторично запитує – «Що ми значимо / В світі оцім без душі?»; гірко картається, бо ж – «знову гриземось, неначе пси, / Оскалені, бездомні і голодні», але водночас упевнений – «люди / Вириваються / З рабства».

Другий розділ книги – цикл «Верлібри» – декларує поетову позицію «правду жорстку писати», як би важко це не було; акцентує на тому, чого він волів би ніколи не знати або принаймні назавжди позбутися: українського національного самоїдства, схильності до пустомельства, інфантильної мрійливості, брехні, дволикості. У його ідеальному світі мусять панувати прекрасна весна з безоднею неба, сонце, кохання, дзвінка тиша, легкий і вільний подих, культивуватися українська книга й не бути ані сліду бруталності, людиновбивства, розпусти («Дожити б до того часу»). Тут мовиться і про обереги, які неухильно рятують душу ліричного героя в «людському непокійливому стовпиці»: це світлої пам'яті материн образ; спомин про «летючий бересток», який надихнув колись на вірш; природа, рідні з дитинства краєвиди батьківщини,

як-от зелена Сурмачка (урочище), котра чекає в гості, щоліта вірно чекає...

Допомагають поетові тримати високу духовну планку життя й навчителі з літературного цеху, культуртрегерська місія яких осмислюється в роз-

ділі «Меч і Троянда» (або ж, за уточненням митця, Сила і Краса як символ Поезії). Імена Марусі Чурай, Григорія Сковороди, Івана Котляревського, Василя Симоненка, Феодосія Рогового і багатьох інших вітчизняних і світових класиків письменства асоціюються у Володимира Мирного з поняттям «Благословенного Слова»; ці трудівники-генії, люди прості і чесні, патріоти обнадіюють його в миті душевної розпуки, коли крається серце: «Кому мій дар? / Нащо мій дар / У вік паханів, / Бонз, нездар?!», спонукають не зраджувати своєї природи:

Вірш писати – як дихать.
Так листя з тополі спада.
Так на гроно калини
Сніжинка пекуча сіда.
Так гримить рівчаками
Весняна, весільна вода!

Щиро, без перебільшення скажемо, що Володимир Мирний – гідний учень і послідовник своїх старших колег-літераторів. Це засвідчують чимало

віршів зі збірки і, зокрема, мініатюри з наступного розділу «Розсипи роси» – дивовижні перли обдарованого полтавця, сповнені свіжих, оригінальних образів, влучних афоризмів, містких максим, сентенцій, які довго тримаються в пам'яті, спонукають до роздумів. Приміром, чорно-біла кора берізок – це запечені рани на їхньому тілі, «поезія – яблуко молодильне», «ластів'їне гніздо – кишенька». Або ж: «Час – рана, що повік її не згою»; «Підступає натхнення / До горла, – / Мов сік берези – / До крони її»; «До / Пори, / До / Часу / Я – / Мовчу» («Монолог сокири») тощо. Україна сьогодні, в поетовій інтерпретації, – це вже самостійно, хоч і тяжко зведена хата: «Ще холод в ній... Та в рамках кострубатих / Уже дзвенять прозористі шибки».

Майстерні взірці пейзажно-філософської лірики вміщено в розділі «У храмі природи»; рідкісні, жанрово вивірені змістоформи поезій у прозі склали цикл «Берестова кладка над водою» завершального сьомого розділу книги. Читати їх, як і попередні розділи, – втіха і насолода для душі. До прикладу – ось така поетична перлина:

Зоряний Всесвіт
Розвергся
Нікими глибинами.
Диха
Холодною
Хижо-
Димчастою
Пашцею.

Що
Проти нього я –
Тепла кровина,
З очима-росинами?
Тихо
Стою собі.
Так тут стояв колись
Пращур мій.

А це вже з поезій у прозі – не менш якісний триптих:

Вчися мужності у дерев. Інколи зненацька налітає на них шквальна, шарплива буря – зламати їх, потрошити, вирвати з корінням! А вони, здригаючись від гарматних ударів грому та шипучих білих блискавиць, туляться одне до одного, гуртуються і тільки грізно, з рокотанням, шумують і гудуть верховіттям! І тобі здається, що то широченна розбурхана лава води десь прокочується вгору.

Вчися спокою у дерев. Які вони гордовиті, незрушні на світання! Вічний спокій таїться в їхніх

могутніх пошерхлих стовбурах, в їхніх гілках вузлуватих. Тільки листя ллється-переливається, веде свою нескінченну зелену розмову. В ній немає надриву, гніву, голосіння, ненависті. В ній – спокій, що дає тобі силу.

Вчися ніжності у дерев. Коли тихою вечірньою порою поволі проходиш лісом, бачиш, як над твоєю головою високо вгорі гілки дерев ніжно і любовно спілітаються в готичну арку. Крізь неї звабливо просочується синіюче небо. І душа твоя умиротворяється, повниться благодаттю і чистотою.

Захоплює спостережливість автора, його не лише письменницьке, а й музично-малярське вникання в зображуваний об'єкт, у творення його цілісної картини в тексті; викликає величезну повагу й віртуозне володіння митця словом. Безумовно, досвідчений майстер пера знає, як привабити читача, достукатися до його «Я», тож уміло задіює весь формо-змістовий арсенал своєї творчої роботи, усю магічність стилю задля найбільшої сили, значущості й ефективності цього впливу.

Примітним у збірці є те, що об'єднує вона вірші нові й написані в різні періоди письменницької діяльності Володимира Мирного та відомі нам із його попередніх видань. А це означає, що книга стала результатом якісного відбору, підсумком естетичного вивершення усвідомлюваної автором ідеї художньо-завершеного цілого, його концепцією-квінтесенцією, суть якої, за нашим розумінням, – усвідомлення сенсу творчості. І полягає він якраз у катарсисі, знаком якого є трепетно-благодатні миті натхнення, а найвищим проявом – піднесення на вершину творчості, духовне злиття з музою. Управна стилістика книги переконує, що автор – її улюбленець: божественна покровителька окрилює його перо, чарівно проявляючись у багатьох дорогах серцю митця іпостасях. Так складаються його людські пазли життєвої повноти, буттєтворення й руху до щастя. Так будується власне мистецька мозаїка тексту й досягається радість злиття, бодай хвилева, з Божественним Абсолютом.

Книга буде цікавою, зокрема, для тих, хто любить вивірене поетичне слово і схильний до філософувань. Вона є ще одним переконливим доводом того, що творчість Володимира Мирного заслуговує якнайширшої популяризації в рідному краї. А для цього вона мусить бути максимально повно видана та знайти нарешті своїх фахових інтерпретаторів – критиків, літературознавців-дослідників. Зрозуміймо ж бо: велике – поруч.